

# PAUL OLAF BODDING OG DET NORSKE FORSKNINGSVERK BLANT SANTALENE

*Foredrag holdt i Norsk-Indisk Forening på 100-årsdagen for  
P. O. Boddings fødsel 2. november 1965*

av

GEORG MORGENSTIERNE

Det overveiende flertall av Indias 483 millioner innbyggere tilhører én av to store språkgrupper. Nord-India, til syd for Bombay, taler språk som hindi, bengali, marathi, gujerati osv. De kalles indo-ariske og stammer fra Indias gamle, hellige språk sanskrit, som jo er beslektet med målene i Iran og i det meste av Europa.

Den sydlige del av halvøya innehas av om lag 100 millioner som taler tamil, malayalam og andre såkalte dravidiske språk, av en helt annen rot enn de indo-ariske. Også i åslandet i Sentral-India sitter det en rekke usiviliserte stammer med dravidisk mål.

Og i nord, ved foten av Himalaya langs grensen mot Tibet, og i nordost mot Burma, finner vi et utall språk og dialekter som henger sammen med språkene i disse land.

Og endelig har vi en selvstendig språkfamilie som vi kaller munda, spredt utover åslandet i Vest-Bengal, Bihar, Orissa og videre vestover. Santali, som tales av ca. 3 millioner, er det viktigste munda-språket. Mundaene har sikkert bodd i India før arierne trengte inn i det 2. årtusen før Kristus, «our elder brothers» kaller den indiske språkforsker S. K. Chatterjee dem. Det synes som om de har sine språklige forbindelser østover i Bakindia, ja helt til Viet-Nam. Også i sitt utseende kan mundaer minne om folk fra de kanter. Boddning skriver at han i Saigon og Hanoi hadde sett mennesker som ikke ved sine ansiktstrekk ville ha vakt noen oppsikt i en santallandsby.

Det stemmer ikke riktig med denne språklige forbindelsen østover at santalenes egne tradisjoner går ut på at de er kommet

vandrende vestfra til sine nåværende bosteder. Man kan tenke seg forskjellige forklaringer på dette dilemma, men vi vet ingenting sikkert. Alt vi vet er at santalene fra gammel tid har vært et vandrende folk som har drevet med svedjebruk og jakt i skogene. I senere tid har de også bredt seg utenfor det egentlig Santalistan, bl. a. til Assam.

Hos santalene var det da *Lars Skrefsrud* fant sitt livskall. Husmannsgutten fra Fåberg, som var kommet i dårlig selskap og havnet i fengsel, der han satt dømt for «3 grove og 6 simple tyverier», og der han ble vakt og omvendt. Og sammen med dansken Børresen grunnla han altså Santalmisjonen og ledet den til han døde i 1910, sytti år gammel.

Den attenårige husmannsgutten tok med seg et tysk leksikon i fengslet, og der lærte han seg også engelsk, vesentlig uten at noen hjalp ham. Så trangen til å lære og interessen for språk må ha ligget i ham før han hadde tanke om å kunne bruke sine språkkunnskaper i misjonens tjeneste. Det første han gjorde da han kom ut av fengslet, var å kjøpe seg en fransk, en gresk og en latinsk grammatikk. «I vil maaske le, jeg havde jo ingen lærer og kjendte ikke engang de græske bogstaver», skriver han selv. Men han satte hele sin veldige viljekraft og sin begavelse inn på oppgaven, og greide den.

Da det så, etter mange vanskeligheter, lyktes ham å komme inn på misjonsskolen i Berlin, lærte han seg også hebraisk, og dessuten hindi, «som han lærte i en fart».

De første årene i India kastet han seg også over bengali og sanskrit, arabisk og persisk. Nå syntes han selv han endelig kunne drive et selvstendig studium, «i Berlin havde jeg dog egentlig blot puget». Fra hans senere år fortelles det at kong Christian IX av Danmark engang spurte ham om det var sant at han kunne tale 42 språk. Skrefsrud svarte at det kom ikke an på hvor *mange* språk man kan, men på hva man har å si på dem.

Før de språks vedkommende han hittil hadde studert forelå det jo iallfall grammatikker og ordbøker. Ikke så da han måtte ta fatt på santali. Da Skrefsrud begynte har han neppe engang kjent de få og ytterst ufullkomne forsøk som britiske misjonærer

hadde gjort på å beskrive santalspråkets innviklede struktur. Han sto helt på bar bakke, uten å kjenne ett eneste ord, og hele grammatikken måtte han finne ut og lage orden på selv. Før han lærte seg å spørre på santali «hva heter *det?*», måtte han simpelthen peke på en ting og si «hæ?».

Den som selv har strevet med ute i marken å opptegne og beskrive ubeskrevne, om enn langt mindre fremmedartede, språk, skjønner hva det var for en oppgave han sto overfor.

Hvert ord han hørte skrev han opp i en liten notisbok, og om kvelden satt han i santalenes hytter og lyttet til uttale, aksent og tonefall. Tonefallet var det siste man fikk tak på, mente han. Skrefsrud hadde et uvanlig fint språkøre. Men han var også en foregangsmann når det gjaldt å bruke instrumenter til å bestemme språklydene. Han var således en av de første, om ikke den første, som brukte strupespeilet, laryngoskopet, i fonetikkens tjeneste.

Den fordel hadde han at han som god østlending lett mestret santalenes «tykke *l*», noe britene sjelden greide. Mer strev hadde han med andre lyd, f. eks. med en slags *p*, *t*, *k*, *ch* som bare blir ufullstendig artikulert, de såkalte «checked consonants». Øret må trenes opp for å kunne skjelve mellom dem, ja endog for å kunne høre dem tydelig. Både når det gjaldt disse lydene og enkelte vokaler hadde Skrefsrud et skarpere øre enn andre misjonærer som arbeidet med santali.

Enda vanskeligere var det å trenge inn i det grammatiske system. Især må verbet, med sin helt overveldende rikdom på former, ha sett håpløst forvirrende ut før det var ryddet sti i jungelen. Men med sin fine språksans og sin utrettelige iherdighet lyktes det Skrefsrud å finne frem til de subtile betydningsnyanser som skilte mellom de forskjellige verbalformene, nyanser vi ikke kjenner noe til fra våre moderne europeiske språk.

I sitt arbeid med santali ble Skrefsrud drevet ikke bare av sin misjonsiver, men også av sin forskerglede over alle de grammatiske finesser som møtte ham. Som hele sin samtid anså han at de formrikeste språk var de mest fullkomne, og santali overgikk, mente han, endog sanskrit i så måte.



Engang, skriver Skrefsrud, da jeg sto overfor et tilsynelatende uløselig grammatisk problem, ble jeg gående hele natten opp og ned i mitt værelse, som et vilt dyr i sitt bur, inntil plutselig løsningen sto klart for meg. Dette er typisk for Skrefsruds vulkansk lidenskapelige natur, den som ytret seg i all hans ferd, i en ubetvingelig arbeidsiver, i en full oppgåen i sitt kall, men vel også i en viss steil selvrådighet.

Alt i 1870, bare tre år etter at den første misjonsstasjon, Bene-garia, var grunnlagt, hadde Skrefsrud ferdig «A Grammar of the Santal Language». Dengang, og ennå meget senere, var det vanlig å presse beskrivelsen av eksotiske språk inn i den latinske grammatikks ramme, og det ville ha vært et overmenneskelig krav å stille til Skrefsrud at han i et slikt pionéararbeid skulle ha greid å finne frem til santalspråkets struktur helt ut fra dets egne indre lover. Av bokens 370 sider er 250 viet bøyningsmønstre for verbet. Så regelmessig som dette er, hadde det, mener Bodding, vært mulig å komprimere og forenkle reglene til å fylle mindre enn tiendeparten av dette sidetall. Den svenske santalmisjonær, senere misjonsbiskop i Syd-India, Heuman, greide også, men helt på grunnlag av Skrefsruds arbeid og med direkte hjelp fra ham, å skrive en betydelig enklere og kortere lærebok. Men sammenligner vi, som rettferdig er, Skrefsruds verk med de tidligere, famlende forsøk på å trenge inn i santaligrammatikken, så kommer autodidakten Skrefsruds innsats til sin fulle rett, og vi gripes av beundring.

All videre forskning over santali bygger da også på det grunnlag Skrefsrud hadde lagt. Slik f. eks. Sten Konows sammentrengte fremstilling i det store offisielle samleverk om hele Indias språk og dialekter, «Linguistic Survey of India», og likeså Boddings videregående og utdypende studier. Det er en meget sterk ros når Bodding etter mange års granskning i et slikt nybrottsarbeid «bare kan finne et par feiltagelser».

Foruten å utarbeide sin grammatikk samlet Skrefsrud også et stort ordforråd på over 13 000 ord. Han fikk dog aldri gjort ferdig noen ordbok, men overlot Bodding sitt materiale til videre bearbeidelse. Han rakk heller aldri å fullføre sin oversettelse av

Bibelen. Men hvor grundig han, som selvlært mann, syntes han måtte gå til verks under oversettelsesarbeidet, fremgår klart av at han i seks år hadde hos seg en jødisk rabbi fra Ninive, som talte både hebraisk og arabisk som morsmål. Skrefsrud finner formelig å burde unnskyldte seg for en slik digresjon fra sin egentlige oppgave som misjonær.

Også ved utgivelsen av en santalsk salmebok gjorde Skrefsruds stilsans seg gjeldende. Han anså at «våre melodier og bilder i almindelighed ikke passer for santalene. Paa sit nuværende udviklingsstadium maa de helst bruge sine egne melodier, og i alle fald maa deres egne bilder bruges, hvis det skal gaa folket til hjærte». Også i dette stykke viste Skrefsrud seg utvilsomt som en foregangsmann. Men det må tilføyes at senere har misjonærer fremhevet at det også innebærer visse faremomenter å bruke disse melodier, så ladet som de er med assosiasjoner fra de gamle hedenske dansefester.

Skrefsrud interesserte seg på ingen måte bare for språket, men også for historie og tradisjoner. Og han studerte med iver alt som kunne kaste lys over santalenes fortid. Han var overbevist om at de i fordums tider hadde vært en stor nasjon. Vidt og bredt blant santalene søkte han for å finne den som var best inne i sitt folks tradisjoner og levesett. Og da han fant ham, lot han ham diktere seg det overordentlig verdifulle materiale som i 1870 ble utgitt under navnet «The Traditions and Institutions of the Santals». Denne boken inneholder bl. a. en skapelsesberetning og tradisjoner om santalenes vandringer. Ved den har Skrefsrud reddet fra glemsel viktige kilder til forståelse av santalenes liv og historie.

Skrefsrud gjorde også en innsats på et annet indisk språkområde. I 1887 besøkte han de santaler som var utvandret til Assam, og misjonen blant dem. Den hadde da også fått kontakt med en stamme som het bodoer eller mecher, og som talte et språk som var helt forskjellig fra santali, men hadde tilknytning i retning av språkene i Tibet og Burma. Skrefsrud kastet seg med vanlig iver også ut i studiet av dette språk. Som han skriver like etter ankomsten dit: «Jeg begyndte samme morgen, som jeg kom hertil, og har nu opskrevet 500 ord.»

Alt i 1889 kunne han utgi «A Short Grammar of the Mech or Boro Language», et verk som den berømte danske språkforsker Vilhelm Thomsen uttalte seg meget rosende om. Men Skrefsrud syntes selv at boro var lett å lære sammenlignet med santali.

Skrefsruds interesser strakte seg langt ut over språklige og etnologiske emner, og omfattet bl. a. fag som mineralogi og filosofi. Og enda må man huske på at han hele tiden hadde hendene mer enn fulle med det som var hans hovedoppgave: forkynnelsen og alt det praktiske arbeid misjonens virksomhet krevde. I eget omdømme var han «af naturen impulsiv, aktiv og udadvendt», så det rene skrivebordsarbeid har kanskje ikke vært det som egentlig lå nærmest til rette for ham. Så meget mer beundringsverdig er det at han også på det rent vitenskapelige område har kunnet gjøre en så banebrytende innsats.

Det samme gjelder også hans etterfølger, *Bodding*. Også for ham var kallet som misjonær og forkynner det sentrale i livet. Hans inntrengen i santalenes språk og tanke skulle først og fremst tjene denne hans hjertesak. Men selvsagt var omfanget og kvaliteten av hans vitenskapelige produksjon betinget av hans spesielle begavelse på dette område og av hans iboende forskertrang.

Bokhandlersønnen fra Gjøvik var en nær landsmann av husmannsgutten fra Lillehammer-kanten. Skrefsrud har nok vært vel kjent og beundret i det fromme hjem der *Bodding* vokste opp. Og det var under Skrefsruds besøk hjemme 1881–82 at interessen for Santalmisjonen grep den 16-årige gutten, og som skolebestyrer Høeg skriver i sin nekrolog over *Bodding*, «tilbød hans mor ham til denne misjon».

*Bodding* skaffet seg først den teoretiske utdannelse som Skrefsrud hadde vært avskåret fra. Han tok teologisk embetseksamen og leste meget utenom, særlig språk, etnografi og naturfag, alt sammen ting han skulle få god bruk for i sitt virke. Ut til Santalistan kom han i 1889, og han virket der i 44 år, lenger enn noen annen i denne misjon. Skrefsrud hadde vært ute i 43 år da han døde i 1910. *Bodding* overtok stillingen som Santalmisjonens



leder etter ham. Men han følte nok det store administrative arbeid som en byrde som tok ham noe vekk fra den virksomhet der hans evner kunne komme aller best til sin rett. Fra 1923 til den endelige hjemreise i 1934 fikk han da også lov til å vie sine krefter i vesentlig grad til den. Den fortsatte han også i de fire år av arbeidsomt otium i Norge og i sin hustrus hjemland, Danmark. Han døde 9. september 1938.

Det hadde selvsagt vært uoverkommelig for én mann, selv for en kjempe som Skrefsrud, å uttømme og bearbeide alle sider ved et folks språk og tradisjoner. Bodding kunne bygge videre på Skrefsruds verk. Men noe dekket bord kom han ikke til. Iallfall var det et bord dekket med uknekkede nøtter og uskrellede frukter, og atskillig sto ennå igjen å gjøre i stand i kjøkkenet.

Boddings første og mest sentrale oppgave var å fullføre Bibeloversettelsen. Skrefsrud hadde begynt med Det Nye Testamente. Men mange andre gjøremål sinket ham i det vanskelige arbeidet, og han ble nesten sittende fast i det. Da Bodding kom ut «ertet» han, som han selv kaller det, Skrefsrud opp til å ta fatt på ny, og i 1895 kunne de fire evangelier trykkes i Benegaria. Det ble så Bodding som tok over børen fra ham.

Skrefsrud hadde gjort et grunnleggende arbeid med å skape et santalsk skriftspråk med en høvelig ortografi. Men det ble Bodding som ga den endelige enhet og fasthet til det hele.

Det gikk ikke uten lange og vanskelige forhandlinger med britiske misjonærer som man gjerne ville kunne enes med. «En ynkelig 30-årskrig om noen bokstaver mellom oss og de andre», kaller Bodding det. Men vi nordmenn vet jo hvilke lidenskaper konsonanter og diftonger kan vekke! Uten tvil hadde skandinaverne rett i alt vesentlig, og deres retningslinjer ble da også til slutt godtatt. Men det kan jo kanskje være at Skrefsrud, med sitt voldsomme temperament, ikke alltid var den smidigste forhandler.

Britene kom til santali med kjennskap til de store indiske skriftspråk hindi og bengali, og de oversatte fra disse språkene. Bodding hadde også lært seg dem, men han gikk til selve grunnteksten på gresk og hebraisk, med grundig studium av alle eksegetiske problemer. Britene ville gjerne gi sin oversettelse en

høytidelig klang, slik deres egen «Authorized Version» hadde det, og de tok inn mange ord fra sanskrit, som var ukjente for den vanlige santal. Det er sagt at begynnelsen av lignelsen om den fortapte sønn i deres oversettelse lød omtrent slik, når vi setter inn latinske ord for deres sanskritord: «En *pater* hadde to *filius'er*. Og *junior* av dem sa til sin *pater*: O *pater*, gi meg den *portio* av *substantia* som tilfaller meg.»

Nordmennene derimot søkte å gjengi Bibelens ord mest mulig i et levende språk, slik at santalene selv kjente det igjen som sitt eget. Og de lykkedes, iallfall når det gjaldt de fortellende deler av Bibelen. «Det er en stor nytelse å lese Første Mosebok på santali,» skriver Joh. Nyhagen. «Det er som det skulle være en santal som forteller. Den har en egen santalsk dâm over seg.»

Men han fortsetter: «Når man derimot kommer til Romerbrevet, kan det mange ganger knipe med å forstå hva som menes, selv om man skjønner de enkelte ord. Med all respekt for oversetteren, så er det noe knotet over det.» Annerledes kunne det vel heller ikke være, når man skulle prøve å gjengi Paulus' ofte innviklede setningsbygning på et språk som savnet uttrykksmuligheter for abstrakte tanker. Noe helt lignende gjelder f. eks. også Det Britiske Bibelselskaps oversettelse til afghansk. Også der leser man med letthet og glede evangeliets beretninger og lignelser, hvor hele det orientalske miljø kommer så godt til sin rett. Men f. eks. i korintierbrevene må man ofte spørre seg hva vel en afghaner kan få ut av det!

Nordmennesenes folkelige stil vakte ikke bare begeistring hos britiske misjonærer, nettopp fordi, som de sa, «det er jo slik folk snakker»! Dette hindret dog ikke at både Skrefsrud og Bodding ble utnevnt til æresmedlemmer av Det Britiske Bibelselskap.

Bodding la stor vekt på å oversette slik at santalene godkjente det, og han søkte hjelp hos sine utmerkede santalske språkmestre. En av de beste blant dem, Biram, som samarbeidet med ham i mange år, sa en gang til ham, da de drøftet bruken av et ord: «Du er en Sahib, og jeg kan ikke hindre deg i å skrive hva du vil. Men slik sier *vi* det.» En slik frimodig kritikk visste Bodding å sette pris på, og han rettet seg etter den.



En av vanskelighetene lå nettopp i mangelen på abstrakte ord og uttrykk. Desto rikere er santali på konkrete nyanser. Det har f. eks. egne, helt selvstendige ord for å bære, på hodet, skulderen, ryggen, armen, hoften, fanget, i hånden, under armen, bak øret, osv.

Men hvilke ord skulle man bruke for «Gud», «samvittighet», «Den Hellige Ånd», o. l.? Og der var mange andre fallgruber. For å «ære» sine foreldre brukte misjonærene først et ord som det senere viste seg var knyttet til forfedredyrkelsen i hedensk forstand. Og et uttrykk som «dødsskyggens dal» viste seg ikke å vekke de rette forestillinger i et klima der «skygge» gir utelukkende behagelige assosiasjoner. Heller ikke kunne man gjengi ordrett uttrykket «han opplot sin mund». Det virket for bastant konkret, kanskje litt lavkomisk.

Slike feller kommer jo alle oversettere til fjernere språk ut for. Da man i den første oversettelse til afghansk, som ble laget i en fart i India for over 100 år siden, kom til bibelordet «Dømmer ikke», fant man ut at å dømme jo burde være det samme som å vise rettferdighet. Afghanere må vel ha undret seg noe over å lese: «Vis ikke rettferdighet mot andre, for at de ikke skal vise rettferdighet mot Eder.»

Men santali har sine særlige problemer. Ta bare et ord som forekommer oss så enkelt som pronomenet «vi». Santalene har fire ord for det, alt ettersom det er tale om *to* eller *flere*, og enten den man taler til er inkludert eller ikke. I beretningen om Jesus som stiller stormen på Genesarets sjø roper disiplene til ham: «Mester, *vi* går under.» Hva mente de? Inkluderte de Jesus, eller ekskluderte de ham? Ja, det er et unektelig eksegetisk problem, som hverken reiser seg i den greske grunntekst eller på norsk. Men på santali *må* vi treffe en avgjørelse. At det ikke var lett ser man av at Skrefsrud og Bodding brukte det eksklusive «vi (men ikke Jesus)» i Matteus, men det inklusive «vi (og Jesus)» i Markus og Lukas. Et lignende tilfelle foreligger der Peter på bjerget sier til Herren: «Det er godt at *vi* er her.»

Bodding arbeidet seg gjennom alle slike vanskeligheter. I 1909 forelå hans revisjon av Det Nye Testamente — til en del av det

hadde han fått hjelp av Heuman — og i 1914 kunne han la trykke Det Gamle Testamente.

Det poetisk følsomme i Boddings sinn fikk sin utløsning i hans salmeoversettelser, som i enkelte tilfelle kunne være «endog bedre enn originalen». Om hans oversettelse av «Den store, hvite flokk vi se» skriver J. J. Ofstad: «Aldri har denne salme virket mektigere på meg enn da vi sang den på santali.» Da Bodding lå på sitt dødsleie og bare et par ganger kunne få sagt noe hans hustru formådde å oppfatte, var det den ene gangen begynnelsesordene i denne sin santalisalme han hvisket frem.

Bodding hadde ikke maktet å gi en slik idiomatisk oversettelse av Bibelen, hvis han ikke også uavbrutt hadde arbeidet med å trenge stadig dypere inn i språkets fineste nyanser.

Resultatet av hans grammatiske forskninger foreligger i de to bind «Materials for a Santali Grammar» (1922–30). Han hadde, som Skrefsrud, et fint språkkøre. Men for å komme til full klarhet over fonetikken, fikk han i Calcutta tatt røntgenbilde av santaler som hadde fått tungen smurt inn med vismut mens de uttalte enkelte særpregede lyd. Reproduksjoner av disse bildene er gjengitt i den første, fonetiske del av «Materials».

Han hadde også full forståelse for at selve språktypen er fundamentalt forskjellig fra den vi er vant til fra latin og andre flekterende språk, og han søker å bygge sin fremstilling på språkets egne indre lover. Derfor inneholder hans «Materials» meget som kan være av betydning også for allmen språkvitenskap. Begge bindene er nå utsolgt og umulige å få tak i. For noen år siden var det tale om å få trykt en ny utgave av verket, og språkforskere i Oslo gikk igjennom det til bruk for denne. Dessverre har det hittil ikke vist seg mulig å realisere dette prosjekt. Men det ville sikkert være både til rent praktisk nytte i Santalistan, i våre dager også for santalene selv, og det ville vekke interessen for dette særpregede språk blandt lingvister i alle land.

Til bruk for Santalmisjonen skrev Bodding i 1930 en meget grei liten «Santal Grammar for Beginners», men den kan selvfølgelig ikke gå inn på alle detaljer. Nå er det også, på grunnlag av hans arbeider, blitt utgitt en santali grammatikk på santali til

skolebruk i Santalistan. Det blir jo stadig flere santaler som får høyere skoleutdannelse, og deres språk har fått en viss offisiell status i det selvstendige India.

Men Boddings språkvitenskapelige storverk er hans «Santal Dictionary», utgitt av Videnskapsakademiet i Oslo (1932–36) i 5 digre bind. Ikke nok med at antallet ord er økt fra de ca. 13 000 han overtok fra Skrefsrud til 35 000. Hovedsaken er at betydningen av hvert eneste ord er blitt omhyggelig drøftet med hans innfødte medarbeidere. Av dem hadde han aldri mindre enn tre av gangen ved sin side. Det gis også utførlige eksempler på ordenes betydning og anvendelse, og disse eksemplene er alltid skrevet ned fra santalenes egen munn, aldri laget av Bodding.

Tilsammen gir de et levende bilde av folkets tankegang og levnetsforhold, en hel santalsk encyklopedi kan en si, med utførlige skildringer av folketro og av gamle seremonier og skikker. De kan gi stoff for mange slags etnologiske spesialstudier. Således er en amerikansk forsker for øyeblikket sterkt opptatt av det interessante lys som santaltradisjonen kan kaste over den overtro og de merkelige forestillinger som hele jorden over knytter seg til soppartene. «Santal Dictionary» har høstet sterk ros i den fagvitenskapelige presse, og det kan trygt betegnes som enestående i den lingvistiske litteratur som vedrører det moderne India.

Fra en ordbok av denne art var veien ikke lang til rent folkloristiske publikasjoner. Og også på dette område har Bodding utfoldet en imponerende rik virksomhet. Men så var han da også en mann som, iallfall i sin ungdom, kunne drive på med å arbeide 17 timer i døgnet, og det i Indias klima! Etter å ha utgitt flere mindre samlinger av eventyr fikk han 1925–29 trykt tre store bind «Santal Folk Tales» i Instituttet for Sammenlignende Kulturforsknings serier. For å være helt trygg for at språk og uttrykksmåte var helt ekte og idiomatisk, lot han sine beste innfødte medarbeidere skrive ned alt de kjente til og kunne komme over av eventyr, som han så utga med engelsk oversettelse og noter. Både som språkstoff og som materiale for sagn- og eventyrforskning, for forståelsen av santalenes liv og tenkemåte, har disse samlingene et meget betydelig verd.



Men dette er ikke det eneste Boddings skrev om santalsk folklore. Han fikk i stand en ny utgave av Skrefsruds samling av de gamle stammesagn, og han laget en engelsk oversettelse av den, med anmerkninger. Denne oversettelsen lyktes det ham dessverre ikke å få utgitt i sin levetid. Men etter hans død tok hans venn, professor Sten Konow, seg av saken og fikk trykt den blant Universitetets Indiske Instituttts skrifter (1942).

Ett område av folketradisjonen som vakte Boddings særlige interesse og som han viet et inngående studium, der hans gode botaniske kunnskaper kom vel med, var santalenes oppfatning og behandling av sykdom. I sine «*Studies in Santal Medicine*» (I, II), utgitt i *Memoirs of the Asiatic Society of Bengal*, legger han frem et rikt stoff av etnologisk og kulturhistorisk interesse. Denne folkelige medisin er, som en kunne vente, gjennomsyret av rent magiske forestillinger, knyttet til santalenes gamle religion og tro på *bonga'er*, «ånder». Men vi får også opplysninger om mangfoldige legeplanter, som nok kan tenkes i noen grad å bygge på virkelig, gammel erfaring.

Ennå står det meget igjen å nevne av Boddings produksjon, rent bortsett fra hans oppbyggelige skrifter, redegjørelser for Santalmisjonens historie og Santalistans geografi, populære bøker som «*Fra Urskoven i Assam*» og tallrike avisartikler. Han har således skrevet om santalenes religion, om kvinnens stilling blant dem, og om deres antropologiske stilling. Og det var en selvfølge at det var til *ham* myndighetene vendte seg for å få den mest sakkyndige til å skrive om santalene i offisielle publikasjoner som *Census of India*, 1929, eller i *Gazetteer for distriktet Santal Parganas*.

Det må også nevnes at han skjenket Etnografisk Museum i Oslo rike samlinger fra Santalistan, deriblant også den største samling av indiske steinalderfunn som finnes utenfor India. Boddings har selv skrevet om den, og for noen år siden kom den engelske arkeolog dr. Allchin til Oslo for å studere samlingen til bruk for et arbeid om Indias steinalder.

Boddings etterlatte manuskripter og tallrike notater beror nå i Universitetsbiblioteket i Oslo, som derved har fått seg betrod-

et enestående materiale til studiet av santalene og deres gamle tradisjoner som nå svinner hen.

Det er i høy grad å ønske at man kunne få hit en ung, velutdannet santal for å utnytte samlingen og å skrive av det som trenger å fornyes. Meget er nemlig skrevet på skrøpelig indisk papir, ofte med blyant, så det er fare for at disse skatter vil smuldre hen og gå tapt for fremtidens forskning.

Skrefsrud og Bodding er de mest lysende navn, men ikke de eneste blant de norske santalmisjonærer som har drevet vitenskapelig arbeid ved siden av sin egentlige gjerning. Ennå har vi aktiv iblant oss Johannes Gausdal som har utgitt inngående og verdifulle studier over santalenes klaninndeling og sosiale struktur i sin bok «The Santal Khuts», et verk som også inngår blant Instituttet for Sammenlignende Kulturforskning skrifter.

Vi skal heller ikke glemme hva Santalmisjonen har utrettet i sosialt og humanitært arbeid både for santalene og for bodoene i Assam. Mange er de skolebøker den har skaffet santalene, foruten de rent oppbyggelige skrifter. Det kan også nevnes som et kuriosum at Skrefsrud alt tidlig skjenket dem en oversettelse av Æsops fabler. Hele dette arbeid har vært båret oppe av den kjærlighet til santalene og forståelsesfulle inntrenging i deres verden, som utad har satt sine tydeligste spor i Skrefsruds og Boddings verk.

Santalene utgjør en forsvinnende minoritet i det indiske folkehav, prosentvis på linje med samene i Norge. Men i absolutt antall når de nær opp mot nordmennene. De er, og bør være, gode borgere i den indiske stat. Men det forhindrer ikke at vi kan håpe at de vil kunne bevare sin egen identitet og de virkelige verdier i sine egne tradisjoner, også under den omstillingsprosess de nødvendigvis må gå igjennom på så mange måter. Og til å greie dette har den norske misjon, under foregangsmennene Skrefsrud og Bodding, hjulpet dem.

Professor Suniti Kumar Chatterjee fra Calcutta, en av Indias mest fremrakende språkforskere (bl. a. medlem av Videnskapsakademiet i Oslo) og innehaver av høye politiske stillinger i

Bengal, kommer i en artikkel om mundafolkene, eller *kolene* som han kaller dem, også inn på den kristne misjon blant dem, og gir flere steder uttrykk for sin beundring og takknemlighet for Skrefsruds og Boddings vitenskapelige innsats. Han skriver også: «Jeg ønsker på ingen måte å si noe nedsettende om det budskap Gud-mennesket Kristus bragte. Men hva jeg mener å si er at i tidligere tider har gjennomsnitts-misjonæren for ofte vært blind overfor alt hva det kunne være av godt og edelt og vakkert i et «hedensk» og barbarisk samfunn, og han har ikke vært i stand til å verdsette de gode sider ved et primitivt, ikke-kristent samfunn.» Dette må vi utvilsomt gi ham rett i.

Men han fortsetter: «Det bør sies at det fra tid til annen ikke har manglet misjonærer som kunne heve seg over de alminnelige fordommer. Lykkeligvis for verden, og for både de kristne misjonærer selv og deres disipler, så holder denne kompromissløse forakt på å svinne.»

Og til slutt skriver han: «Jeg har tatt med alt dette for å yte min anerkjennelse av det verk som er utført av visse opplyste misjonærer som, drevet av en mer vidsynt humanitet og av vitenskapelig forskertrang, har forstått verdien av den innfødte kultur og har søkt å bevare de beste elementer i den, og har studert og analysert den, samtidig med at de prøvde å bringe med seg et edlere åndelig liv i overensstemmelse med Jesu lære. Vi er takknemlige mot misjonærer som L. O. Skrefsrud og P. O. Bodding og andre, fordi de har satt oss i stand til å føye en ny verden til området for våre studier og vår sympatiske forståelse av våre menneskelige brødre — *kolenes* verden.»

Slik ser altså en høyt dannet og forståelsesfull hindu på den nordiske santalmisjons innsats. Også vi norske har rett til å glede oss over den. Og vi hedrer i dag i dyp takknemlighet minnet om de to store misjonærer og forskere, pionéren Lars Skrefsrud, og Paul Olaf Bodding, som på en så enestående måte førte hans verk videre. De er begge sønner som Norge kan være stolt av.